

ISSN: 1904-6677

LOKALARKIVERNE I HØRNING OG VENG

			<i>Der udkom ikke årsskrift i 2001.</i>	
			<i>Enkelte årgange er udsolgt</i>	<i>De gamle årsskrifter kan købes på arkiverne i Hørning og Veng, pris 10 kr. stk.</i>

ÅRSSKRIFT 2015

27. årgang

Indholdsfortegnelse

Årets gang i Hørning	3
...og i Veng	4
Udflugt for de frivillige hjælpere	6
Historisk vandring – Pittersøen	6
Kvinderne får valgret	8
"Så kridter vi skoene"	11
En stærk kvinde	14
Telefoniens historie	18
Lokale telefoncentraler	19
Kontrolassistenten fortæller	23
Frysehuse	26
Jens Toldstrup	30
Guldringen og runestenen	33
For 100 år siden	37
For 50 år siden	38
Praktiske oplysninger	39
Bagside	40

Fotos: Hvor fotograf ikke er oplyst, er fotos fra arkivernes gemmer, eller arkiverne har selv været ude med kamera.

Årsskriftet udgives af Støtteforeningen for Lokalarkiverne i Hørning og Veng

Trykt hos Hee Offset, Carsten Møller

Forsiden

Kontrolassistenten hentes med slæde på Hårby Hedegård ca. 1925. Det var almindeligt, at gårdmændene fragtede ham fra deres gård til den næste gård, der skulle have kontrolleret mælken.

Læs mere side 23.

Årets gang i Hørning...

Af Kjeld Nielsen, Hørning.

Til Arkivernes Dag den 8. november 2014 havde vi en udstilling om Bakkeskolen gennem 100 år. En stor del af materialet var elevbilleder med navnelister, og det viste sig, at vi kunne finde billeder med navne fra næsten hele perioden. Der var et pænt fremmøde hele eftermiddagen, og vi er glade for, at mange har gjort det til en tradition at kigge ind på arkivet denne dag. Vi vil dog også gerne opfordre til, at man også besøger arkivet i vores almindelige åbningstid torsdag kl. 9 - 12. Her sidder vi 6 - 7 personer og registrerer billeder, avisudklip og andre dokumenter, og vi er altid parat til en snak, hvis der er spørgsmål, eller hvis nogen kommer med nye oplysninger til os. Man er endvidere velkommen til at ringe og aftale et andet tidspunkt, hvis torsdag formiddag ikke passer så godt.

I november 2014 kunne vi tage en opdateret udgave af vores registrerings-system, Arkibas, i brug. Det er selvfølgelig en udfordring at skulle lære et nyt system at kende, og der har da også været fejl og mangler, som skulle udbedres, men alt i alt en vi glade for fornyelsen. Det nye system er ligeledes forudsætningen for, at vores registreringer kan offentliggøres på internettet, og det skete den 20. februar 2015, da "Arkiv.dk" gik i luften. Det er et system, hvor man kan søge på tværs i alle de arkiver, som er tilsluttet, men man kan også søge f.eks. i "Hørning lokalarkiv", og så får man kun de billeder eller andet, som vi har. Det er vores håb, at mange vil benytte denne mulighed for at "kigge os over skulderen", og vi hører gerne om det, hvis nogen har rettelser eller kommentarer til vores oplysninger. Man kan sende en mail til os direkte fra "Arkiv.dk", så det er den letteste måde for begge parter.

I 2015 blev bestyrelsen omstruktureret på Skanderborg Museum, hvor arkiverne hører under. Vores støtteforening er repræsenteret i et nyt kontaktudvalg, som er et bindeled mellem museet og omgivelserne. Endvidere deltager arkivlederne i møder på museet flere gange om året, så vi har mulighed for at høre, hvad der sker, og vi har også mulighed for at fremføre vores ønsker og synspunkter.

Til slut en tak til støtteforeningens medlemmer, som hvert år trofast betaler et kontingent, som gør det muligt at få vores arkiver til at fungere. Også en tak til de frivillige hjælpere i Veng og Hørning, som kommer og udfører det praktiske arbejde, som skal til, for at de billeder og dokumenter, som vi heldigvis stadig modtager, kan gemmes og genfindes igen. Og endeligt en tak til Skanderborg Historiske Arkiv og Skanderborg Museum for den støtte vi får derfra.

... og i Veng

Af Erna Bachmann, Hårby

2015 var året, hvor "arkiv.dk" gik i luften. Vi har derfor speedet tempoet op med specielt fotoregistrering på Arkibas. Maskinparken er udvidet med en ekstra pc og en ekstra scanner, og vi har fået hjælp fra Hørning, når vi har haft behov for vejledning om dette eller hint.

På Arkivernes Dag i november 2014 vist for de ca. 35 fremmødte gamle vestegnfilm, som Lars Jakobsen har samlet fra gamle smallfilm og som arkivet har fået overført til digitale medier. Arkivet har desuden i årets løb haft fremvisninger og foredrag om Veng Kirke og om Sophiendal.

Vi har også i år, ligesom i 2014, samarbejdet med Veng Kirke om Valborg-aften, og vi har sammen med kirken og Mesing Borgerforening deltaget i kommunens kultur-nat-arrangement med en æblefestival, hvor folk kunne komme med deres æbler, få dem presset og få saften med hjem. På kirkegården fortalte graver Henning Jensen om de forskellige æblesorter, han har plantet, og Lise Palstrøm fortalte om kirken og dens historie. I forsamlingshuset havde arkivet arrangeret en udstilling med gamle Mesing-billeder, der var en café med kaffe og æblekager, en kagedyst, hvor den bedste kage præmieredes, og i den store sal var der biograf med de gamle Mesing-film, som arkivet ligger inde med, og var blevet klippet sammen i dagens anledning. Der var omkring 200 deltagere i den lune eftermiddag og mørke efterårsaften.

HISTORIENS SPOR i Veng og Mesing sogne sælges stadig, 2. oplag er udsolgt, og 3. oplag er ankommet. Prisen er stadig 250 kr.

Fortællecaféen i Hårby startede i foråret 2015, hvor arkivet og Hårby Beberforening gik sammen i arbejdet for at sikre det lokale værested, "9'eren". Der blev sat forskellige tiltag i gang, herunder fire eftermiddage med fortællinger fra lokalområdet. Temaet var 1940-45 med bl.a. "de hvide busser", med Ivan Bertelsen som fortæller og Hemstok-lejren med Kristen Jakobsen. Interessen var til stede og fortællelysten stor. Til første møde kom der 10, næste 16, så 33 og sidst 28. Vi fortsætter i efteråret 2015 med et nyt tema.

Det var de positive ting, men vi har desværre også mistet to meget skattede, frivillige medarbejdere i årets løb. Peter Friis Kristiansen, tidligere leder og stifter af Veng Lokalarkiv, blev bisat en kold januardag efter et langt sygeleje. I maj døde Else Rathcke, som også har været en af de trofaste frivillige i arkivet igennem mange år. Året være deres minde.

Nye på onsdagsholdet er Peter Mortensen fra Nr. Vissing og Svend Aage Sorensen fra Mesing. Velkommen til jer, og tak til alle medhjælperne, uden jer var det ikke muligt at drive arkivet.

Torsdagsholdet i Hørning. Fra venstre, Kjeld Nielsen, Ester Huusmann, Stig Johnsen, Bente Thomsen, Karl Otto Frost, Henry Mikkelsen, Svend Kannegaard Olsen.

Onsdagsholdet i Veng. Fra venstre, siddende Svend Aage Sørensen, Aksel Mortensen, Judith Sørensen, Karen Marie Hansen. Stående Jørgen Christensen, Erna Bachmann, Kirstine Christensen, Per Lyngbak og Peter Mortensen.

Årets udflugt for de frivillige hjælpere

Af Kjeld Nielsen, Hørning.

I år var vi 25 deltagere i studieturen, der gik til Moesgård Museum, hvor vi bl.a. så udstillingen med den kinesiske terrakottahær. Vi begyndte med morgenkaffe i klubhuset i Blegind, og efter et par timers rundgang i museet blev de medbragte madpakker spist i museets madpakkerum. Efter endnu en times tid på museet gik turen til Pakhuset i Odder, hvor eftermiddagskaffen blev indtaget i banens ombyggede pakhus, der også er værested for udviklingshæmmede og folk i jobtræning. Fin service. Et besøg kan godt anbefales, ligesom selvfølgelig Moesgård er flere besøg værd.

Historisk vandring – Pittersøen

Af Erna Bachmann, Hårby

I juni tog vi støvlerne på og gik i historiens fodspor i Pittersøen, den torlagte sø mellem Veng og Søballe, hvor Chr. IV udvandt salpeter til krudtfremstilling. Per Lyngbak fortalte om aktiviteterne i 1600-hundredtallet, om bøndernes trængsler med gravning af jord og efterfølgende kørsel af jorden til udvinding i salpetersyderiet. Gunnar og Signe Andersen fortalte om nutiden med deres økologiske landbrug og gartneri. Aftenen sluttede i en af Gunnars lader med kaffe. Der var godt 100 deltagere.

Samme tur ugen efter, også med godt 100 deltagere. Her var det foreningen for deltidslanmænd, der havde bedt os fortælle historien, som Peter Mortensen lagde stemme til. Udgangspunktet var på den tur Jens og Jytte Linds landbrug og gårdbutik.

Ved begge rundvisninger blev det fortalt, at man arbejder med at genetablere Gammelgård Sø, så området igen bliver et vådområde hele året og ikke kun i vintermånederne. Lodsejerne ved søen er ved at blive enige med naturstyrelsen om projektet, som vi vil vende tilbage til i et senere årsskrift..

Læs mere om salpeterfremstillingen og livet ved Pittersøen og Gammelgård Sø/Søballe sø i HISTORIENS SPOR i Veng og Mesing sogne. Historien er også fortalt i årsskriftet for 2010 og 2011. De gamle årsskrifter kan købes for 10 kr. pr. stk. (enkelte årgange er udsolgt).

Gunnar Andersen fortæller om sit landbrug og gartneri.

*Som Pittersøen – eller resterne af den – ser ud her i 2015.
Fotos: Svend Aage Sørensen*

Kvinderne får valgret - 1915

DET FULDENDTE DEMOKRATI

Af Stig Johnsen og Kjeld Nielsen, Høring

I 1915 blev kvinder tildelt stemmeret til Folketing og Landsting i Rigsdagen på lige fod med mænd. Forud var gået årtiers kamp for at opnå denne stemmeret, fra det første lovforslag blev fremsat i Folketinget i 1886, over opnåelsen af kommunal valgret i 1908, til erhvervelsen af den politiske stemmeret 7 år senere.

Da Christian X skrev under på den nye grundlov, som reelt betød, at Danmark blev et rigtigt demokrati, fik hele befolkningen stemmeret. Men der var stadig en bestemmelse om tab af valgret ved dom for en, efter den offentlige mening, vanærende handling uden æresoprejsning. Ikke tilbagebetalt fattighjælp og mangel på rådighed over eget bo betød stadig tab af valgret.

Kvinderne selv begyndte gradvist at engagere sig i kampen for stemmeret i anden halvdel af 1800-tallet. I 1871 blev Dansk Kvindesamfund stiftet som den første kvindesagsforening, og senere fulgte en række rene valgretsforeninger. Heriblandt Kvindelig Fremskridtsforening, der udgav tidsskriftet *Hvad-vi-vil*. Bladets redaktør, Johanne Meyer, argumenterede i en tale i 1888 for, at stemmeret skulle tildeles både gifte og ugifte kvinder og gælde både til kommunal- og rigsdagsvalg.

Ved det første Rigsdagsvalg efter grundlovsændringen, det var i 1918, var 41 ud af 402 opstillede folketingskandidater kvinder. Fire kvinder blev valgt til Folketinget og fem til Landstinget. Blandt dem, der blev valgt til Landstinget, var Nina Bang, som i 1924 blev udnævnt af Thorvald Stauning som Danmarks første kvindelige undervisningsminister - og verdens første kvindelige minister i en parlamentarisk valgt regering.

Med Nina Bang som undervisningsminister bliver det dog ikke indledningen til kvindernes indtog i regeringen og ministerkontorerne. Først i 1947 kommer der igen en kvindelig minister, Fanny Jensen, som familie- og forbrugerminister, og først i 2011 fik Danmark en kvindelig statsminister.

Men hvordan gik det så på det lokale plan i sogneråd og amtsråd?

Det har vi kigget lidt nærmere på.

I den daværende Blegind-Høring kommune blev der ved valget den 4. marts 1958 valgt et nyt sogneråd, og her blev en kvinde indvalgt. Vi har ingen oplysninger om sognerådene før den tid, så måske har der været kvinder indvalgt før 1958.

BLEGIND-HØRNING SOGNERÅD MARTS 1962

Nilve Jensen
Præsident

Krist Knudsen Kold
Dag

Kennet Rindgreen
Høring

Karen
Ane Hansen

Sognerådsmedlem
Vilge Leif
Høring

H. Keld Hansen
Høring

Fra Karen Kruse
Høring

Svend Banggaard
Foged

HØRING KOMMUNE

Den valgte kvinde var **Karen Kruse**, som var opstillet af socialdemokratiet. Hun var allerede kommet ind i sognerådet midt i den foregående periode, så der var egentlig tale om en slags genvalg. Karen Kruse var gift med vognmand Ejner Kruse, og hun gik ud af sognerådet ved periodens slutning 1. april 1962. Hun døde i 1977.

I 1962 blev Adslev-Mesing og Blegind-Høring kommuner sammenlagt. Der var ingen kvinder i sognerådene i perioden 1962-1966 eller 1966-1970. Herefter blev Veng og Høring kommuner sammenlagt, og i 1970 kom to kvinder i kommunalbestyrelsen, nemlig **Gitte Madsen (V)** og **Elna Smidt Larsen (K)**.

I 1974-1978 var der ingen kvinder i byrådet, som man nu kaldte det.

I 1978 kom **Anna Gammelgaard Hansen (V)** ind, og i 1982 var det **Lily Jensen (K)**, **Karin Laursen (S)** og **Karin Kruse (SF)**. Endvidere blev **Bodil**

Winther (V) Hørnings repræsentant i Århus Amtsråd, en post hun beholdt i fire perioder til 1998.

1986-1989: **Karin Laursen (S), Lily Jensen (K) og Annemette Østergaard (SF)**. Det var også her, at Carsten Jakobsen (S) blev borgmester, og denne post beholdt han i fire perioder til udgangen af 2001.

1990-1993: **Karin Laursen (S), Mona Kjeldsen Søgaard (S), Lily Jensen (K) og Karin Kruse (SF)**. **Bodil Winther (V)**.

1994-1997: **Karin Laursen (S), Mona Kjeldsen Søgaard (S), Kirsten Nielsen (S), Bodil Winther (V) og Karin Kruse (SF)**.

1998-2001: **Karin Laursen (S), Mona Kjeldsen Søgaard (S), Kirsten Nielsen (S) og Jenny Bruun (S)**.

2002-2006: **Karin Laursen (S), Mona Kjeldsen Søgaard (S), Kirsten Nielsen (S) og Jenny Bruun (S)**.

Med udgangen af 2006 lukkede Hørning Kommune. Sammen med Ry og Galten blev vi indlemmet i Skanderborg Kommune. Det første byråd her havde fem repræsentanter fra Hørning-området, men alle mænd. I næste periode, 2010-2013, var der seks fra området, men stadig kun mænd. I 2014-2017 er vi igen nede på fem personer, men nu er der en kvinde fra Hørning, nemlig **Pia Palm (SF)**.

I **Adslev-Mesing kommune** har der aldrig siddet kvinder i sognerådet. Efter sigende var der: "Adgang forbudt for kvinder til moderne!"

I **Venge kommune** (som det hed dengang) har der heller aldrig været kvinder i sognerådet.

En kvinde, der også gjorde en forskel

Sine Kristensen kom hverken i folketing eller sogneråd, men hun var alligevel en kvinde, det er værd at mindes her 100 år efter hendes død. (se side 37).

"Leve kort Tid eller længe, blot vi lyser op i Taagen". Disse ord blev sat på hendes gravsten af Dansk Kvindesamfund i Hørning, som blev oprettet på hendes initiativ, og hvor hun var formand til sin død. Hun og hendes mand, forstelærer J. P. Kristensen, var også meget aktive i afholdsbevægelsen, hvor de var udsat for uforskammede forfølgelser fra "spiritusvennerne", men, som der stod i nekrologen i Folkevennen, "hun veg ikke, hvor Livet krævede Tag" Sine blev kun 44 år.

En kvinde til forskel

Vi har bedt en af kvinderne i Hørning byråd, Lily Jensen, Hårby, fortælle lidt om sin tid som kvinde i en mandeverden

Af Lily Jensen, Hårby

Ved byrådsvalget den 17. november 1981 blev jeg valgt som medlem af Hørning Byråd for perioden 1/1-1982-31/12-1985. Jeg fik følgende udvalgsposter: kulturudvalget, ungdomsudvalget, lokalhistorisk arkiv og økonomiudvalget.

HØRNING BYRÅD
DECEMBER 1993

Kommunaldirektør Knut Sørensen	Hilref Christensen	Arne Vestergaard Andersen	Christian Christensen	Karin Kruse	Bodil Winther	Jørgen Naust	Jørgen Fergaard
Leo Leth Andersen	Karin Laursen	Borgmester Carsten Jakobsen	Lily Jensen	Mona Kjeldsen Søgaard (fraværende)			

HØRNING KOMMUNE

Vi, der var nye i byrådet, var på et kursus for nyvalgte, der blev afholdt af "Den kommunale Højskole i Danmark". Vi blev inddelt i hold med kolleger fra hele amtet. Kurset foregik på Hørning Kro og var på fem lektioner fra kl. 12-18 hver gang. Vi skulle forestille at sidde i Kattegat Kommune. Jeg var

gruppeleder og havde syv byrådskolleger. Det var rigtig givtigt, og vi blev klædt godt på til vores nye arbejde.

Så fulgte nogle spændende år. Der blev skrevet en del i pressen, om vi tre piger, Karin, Karin og jeg, ville føre kvindepolitik. Jeg mener, vi havde et fint samarbejde med vores mandlige byrådskolleger. Selvfølgelig skulle vi da "kridte skoene".

Mine minder fra det første år i økonomiudvalget er, at der ingen dagsorden var til møderne. Vi mødte bare op, og så fremlagde borgmesteren, hvad der var af sager. Men Karin og jeg mente ikke, vi kunne undvære en dagsorden. Vi kunne jo ikke forberede os hjemmefra, uden at vi vidste, hvad der skulle behandles på mødet. Det holdt hårdt, som borgmesteren sagde: "Det har vi aldrig haft". Vi fik vores dagsorden og mere til. Vi fik også indført, at vi kunne komme med til Aalborg til Kommunernes Landsforenings årsmøde. Før var det kun borgmesteren og kommunaldirektøren, der deltog. Sikken en sejr. På den måde fik vi stor indsigt.

Så kom valget i 1986. Det var så spændende, at det næsten ikke var til at holde ud. Tænk, hvis man blev vraget, fire år *var* for lidt. Man var jo lige begyndt at få indsigt. Nå, heldigvis blev jeg genvalgt og kunne fortsætte med arbejdet.

Viceborgmester og vielse myndighed.

Men der skete så det, at jeg blev valgt til viceborgmester, Høring Kommunes første kvindelige. Jeg var nok lidt både glad og stolt over, at de ville have mig til det job. Der fulgte mange opgaver med denne titel, og særlig vielserne var en stor oplevelse. Det første par, jeg skulle vie, var vognmandens søn fra Nr. Vissing. Jeg havde kendt den kvikke knægt, når han som medhjælper hos sin far kom med træ til vores firma, Hårby Hegn. Jeg havde bestemt, at mit vielsesritual selvfølgelig skulle være efter loven, men alligevel præges af mine egne ord. Det fik jeg lov til. Efter vielsesritualet havde jeg altid et vers eller nogle private ord eller begge dele. Jeg skaffede mig altid viden om det par, jeg skulle vie. Til vielsen havde jeg hjælp af en fra forvaltningen, de fleste gange Bodil Wiehe eller Minna Hansen, nogle dejlige medarbejdere. Minna og jeg var engang på Sophiendal og viede et par i vinkælderen. Det var en oplevelse.

Mine oplevelser med "Hansen" – kommunaldirektøren.

Hansen var mig til stor hjælp. Når jeg fungerede som borgmester, brugte vi dage på at køre rundt i kommunen. Hansen lærte mig min kommune at kende fra A til Z. Der er ikke den vej eller gade, hus eller ejendom, jeg ikke fik beskrevet. Kan I se, hvor meget han har givet mig! Når vi så havde været det hele igennem, afsluttede vi med en tur på en af kroerne i kommunen.

Da Hansen ikke var mere, og vi fik Knud Sørensen, var det mig, der som "Hansen" kørte rundt med Knud Sørensen.

Stefansen skal heller ikke glemmes; havde man problemer med det store overblik vedr. regnskaberne, kunne man altid gå til ham. Det gjaldt for øvrigt alle medarbejderne på kommunekontoret.

Venskabsbyerne.

Høring kommune havde tre venskabsbyer: Askøy i Norge, Avesta i Sverige og Kuusama i Finland. Jeg var så heldig at komme med på venskabsbesøg i Finland. Et vidunderligt land, men meget anderledes end vores.

Samarbejdet

Jeg sad i alt i tolv år i byrådet, de sidste fire i socialudvalget, økonomiudvalget, ungdomsskolenævnet, egsarkivet, lokalnævnet, medlem af koordinationsudvalget samt som suppleant for Bodil Winther i lokalradionævnet, i amtets kunstvalg og valgt igen til viceborgmester. Det blev også til otte år i børnehaven Voldens bestyrelse og medlem af musikskolens bestyrelse samt aktivitetsudvalget. Det var svært at sige farvel, men tolv år er mange travle dage også for familien. Jeg opnåede ved det sidste valg at score det højeste stemmetal for en konservativ i Høring Kommune. Ikke så dårligt af en "KVINDE".

"Så kridter vi skoene".

Inden jeg slutter, vil jeg fortælle en dejlig episode; jeg holder meget af den. Vi, det vil sige venstre og de konservative, holdt altid gruppemøder før et byrådsmøde. Det havde vi også denne aften. Der havde været mange ting at tage stilling til, og vi skulle jo gerne ende med at blive enige. Jeg har før sagt, at vi sommetider skulle "kridte skoene". Den aften blev det for meget for mig.

Jeg syntes ikke, de – "mændene" – opførte sig, som jeg syntes, de skulle, så på et tidspunkt tog jeg min taske og gik! Da jeg kom ned på parkeringspladsen, kunne jeg ikke finde min bil. Pludselig gik det op for mig, at jeg i min ophidselse havde glemt, at jeg var kørt over sammen med Herluf. UPS!!!

Hvad gør man i sådan en situation? Ja, jeg gik tilbage og bankede på. Vi fik et godt grin og en gammel dansk, og så var tonen der igen. Jeg kunne fortælle mange ting, også rent politisk, men det undlader jeg.

Det er 100 årsdagen for kvindernes frigørelse, vi fejrer i år, og jeg er en af dem, der er mægtig glad for at være kvinde, men jeg vil nødigt have undværet samarbejdet med alle de forskellige mænd, jeg har siddet sammen med i byrådet, eller i det hele taget i mit virke, både i hjemmevernet og i FOF samt alle de andre udvalg, jeg har fået lov at udfolde mig i.

En stærk kvinde

En husmandskone, Anna Davida Rasmussen, bliver valgt ind i skolekommissionen

Af Erna Bachmann, Hårby

I Veng Lokalarbiv faldt vi forleden over et postkort sendt i 1927 af præsten i Adslev, Hans Peter Klinke (1898-1936). Kortet var stilet til

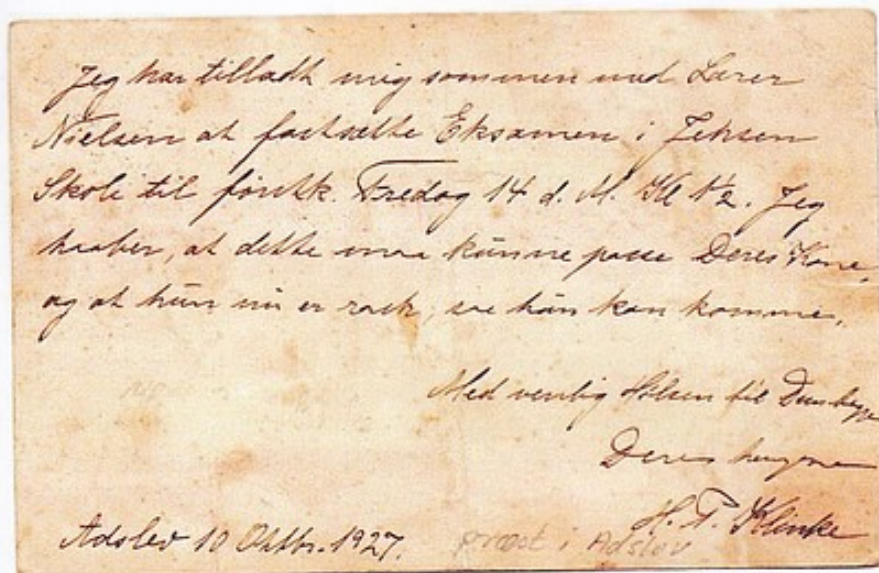
Hr. Husmand Knud Rasmussen, Jeksen Mark pr. Stilling St.
og lyder således:

Jeg tillader mig sammen med Lærer Nielsen at fastsætte Eksamen i Jeksen Skole til førstk. Fredag 14.d.M. Kl. 1½. Jeg haaber, at dette maa kunne passe Deres Kone, og at hun nu er rask, saa hun kan komme.

Med venlig Hilsen til Dem begge

Deres hengivne H. P. Klinke

Adslev 10. Oktbr. 1927

Fotos af **Anna Davida** fra forlovelsen i 1917 og igen ca. 1960. Hendes meget specielle navn, **Davida**, skyldes, at hun er opkaldt efter sin bedstefar. Tager vi mon fejl, når vi antager, at det var en dreng, som man forventede, og at han skulle kaldes **David**? Da det var en pige, blev der tilføjet et **a** til navnet: **Davida**. En meget smuk og stærk kvinde. Hun var medlem af Adslev-Mesing skolekommission i 20 år, fra ca. 1925. Hun blev gift med husmand, vejformand, sognerådsmedlem og herredsvurderingsmand **Knud Rasmussen**, med hvem hun fik 7 børn. En af dem, **Erik Rasmussen**, bor i dag på Præstehaven i Hørning sammen med sin hustru **Anna**.

Med til historien hører, at Fru **Knud Rasmussen - Anna Davida Rasmussen** - var medlem af skolekommissionen, der skulle overvære overhøringen af eleverne ved den årlige eksamen. Altså en folkevalgt person og ikke kun "et vedhæng" til manden. Har hun haft en reel mulighed for at blive hørt i et samfund, der stadig var mandsdomineret, selvom kvinderne havde fået både valgret og var blevet valgbare til forskellige kommunale og statslige styrelser? Vi tror, hun var en stærk kvinde, der gjorde sig gældende og havde sine egne meninger.

Hvem var hun, denne husmandskone på Dalvejen?

Grethe Rolskov Rasmussen fortæller om sin farmor:

Anna Davida Jensen blev født 15. august 1897 på Ryvej ved Skanderborg - i området, hvor motorvejstilsørskolen er. Hun bliver døbt i Skanderborg Slotskirke. Senere flytter familien til "Ved Bækken" mellem Jeksen og Adslev. Ejendommen er senere revet ned. Den lå - når man kører fra Jeksen - ned af den lange

bakke til venstre langs med skoven – ejendommen lå et stykke inde på marken, ved Jeksen Bæk. Her boede hun, til hun kom ud at tjene – og hun tjente bl.a. i Hårby på Ryvejen 35.

Husmandsstedet Dalvejen 1. Knud Rasmussen og Anna Davida Rasmussen; børnene er Peder, Maren Margrethe og i barnevognen Else. Året er 1921. De fik i alt 7 børn.

På den anden side af vejen boede min farfar, Knud Jakob Rasmussen, født 13. januar 1895 i Hårby i det hus, som i dag har adressen Hårby Bygade 15. Efterfølgende byggede min oldeforældre ejendommen på Ryvejen 52.

Knud var inde som dragon – og far tror, at han var så flot, at Anna Davida ikke kunne stå for ham. De bliver gift i Adslev Kirke 11. december 1917 – af pastor Klinke. Han konfirmerede også Anna Davida. Pastor Klinke – afsender af postkortet – har også døbt og konfirmeret nogle af mine fars søskende.

Anna og Knud bosætter sig i Galten, ved Skjørringvej. Og bor her til ca. 1921, hvorefter de flytter til Dalvejen 1, Jeksen.

Kortet, som pastor Klinke sendte, er ikke usædvanligt for den tid - 1927. Kvinderne blev så småt valgt ind i skolekommissioner, i sognerådet og fik andre tillidsposter, i hvert fald på papiret. Men de var stadig til helt op gennem 1960'erne et vedhæng til manden, så de blev omtalt som "...og hustru". Deres egen identitet var knyttet til manden, fru sognefoged xx, fru overlærer yy, fru gårdejer zz, osv. Kvindernes egne navne mangler ofte i de efterladte papirer. Selv i kirkebøgerne støder vi i ældre tid på, at den døde var "gårdejer Sørensen af Soballes svigermor". Hendes eget navn er end ikke nævnt i kirkebogen.

Det, der overrasker, er imidlertid, at en præst i 1927, som man må formode har en vis dannelse og lærdom, ikke sender besked om eksamenstidspunktet til skolekommissionsmedlemmet selv, men stiler brevet til hendes mand. Kvindefrigørelsen var for længst startet, men altså endnu ikke nået helt ud i de små samfund på landet. Det overrasker ikke mindre, når man læser om pastor Klinke i bogen af Christian Nørgaard: "79 præster i Hørning kommune 1536-2002". Her betegner han præstens frue, Kirstine, som så kolerisk, at pastor Klinke ofte måtte fortrække til kirkerummet for i fred og ro at læse en bog. Christian Nørgaard beskriver Pastor Klinke som "en nobel, stilfærdig og indadvendt natur, der prædikede inderligt og alvorligt, færdedes meget ude blandt mennesker, men havde alligevel svært ved at knytte kontakter. Kirkegangen var, som den i disse sogne (Adslev og Mesing) vel altid har været det, ret ringe, og pastor Klinke havde intet menighedsarbejde ved siden af sine gudstjenester og tog heller ikke ud som taler eller foredragsholder". Ægtefællerne var altså to modsætninger. Mon ikke fru Kirstine Klinke ville betakke sig for at blive tiltalt og omtalt som "fru Hans Peter Klinke?"

Grethe Rolskov Rasmussen fortæller videre, at Anna Davida og Knud Rasmussen får syv børn – den første i 1918 – den sidste i 1931. Det vil sige, at det første barn begynder i skolen omkring 1925, "og så vidt far og hans bror kan huske, så var Anna i skolekommissionen i alle de år, hun havde børn i Jeksen skole. Den yngste er gået ud af skolen ca. 1945".

"Jeg har undret mig over, hvordan hun er blevet valgt. Men da pastor Klinke har kendt hende gennem hele hendes skolegang – så er det nok en del af forklaringen – samt at både hun og Knud deltog i det lokale liv. Ifølge min mor kan man i skoleprotokollen fra dengang se, at Anna Davida fik gode karakterer i skolen – flere UG'er".

Knud Rasmussen døde i 1957. Anna Davida flyttede til Mesing i 1967 - og på Plejehjemmet Kjærsholm i Hørning ca. 1977.

Hun døde 30. marts 1981. De er begge begravet på Adslev Kirkegård.

Historien om Anna Davida Rasmussen er også fortalt i "KVINDELIV", der blev udgivet af Skanderborg Museum i 2015. Bogen fortæller også om generationer af jordemødrene Fink fra Hørning og om Frederica Anna Sophie von Woyda fra Sophiendal. Pris 150 kr.

Telefoniens historie ¹

Af Svend Aage Sørensen, Mesing

Alexander Graham Bell var en skotsk-amerikansk opfinder, som fik patent på telefonen i 1876. Han er oftest blevet betragtet som værende opfinder af telefonen, men Antonio Meucci havde allerede i 1860 fået systemet til at virke, han fik dog ikke søgt patent på det.

Bell var ikke sen til at udnytte sit patent, så i 1877 startede han Bell Telephone Compagny i Boston, USA, bl. a. med hjælp fra sin svigerfar. Telegrafen var allerede ret udbredt på det tidspunkt, men med det, at man med telefonen kunne tale med hinanden i stedet for at skulle skrive et telegram, få en telegrafist til at oversætte til morsekode, taste det ind med sin morsenøgle, signalerne ført over lange luftledninger frem til et centralt sted, hvor de blev aflyttet og skrevet ned i et papirtelegram igen og transporteret ud til modtageren, var fordelene store.

I Danmark startede en vis hr. Severin Lauritzen 'Kjøbenhavns By- og Hus-telegraf' i 1879 med telefonforbindelser mellem kontorer og fabrikker, og i 1881 blev den første central indviet med 22 abonnenter i det indre København. Anlægget var ejet af Bell.

Den danske bank- og industrimand C. F. Tietgen så perspektiverne i telefonen og arbejdede på at få telefonien på danske hænder, hvilket skete for de københavnske net i 1881 som 'Kjøbenhavns Telefon-Selskab', som i 1882 skiftede navn til 'Kjøbenhavns Telefon Aktieselskab, KTAS'.

Denne idé blev efterfulgt i mange mindre selskaber rundt om i landet, især i de større byer. I 1890'erne var der således 57 regionale selskaber i Danmark, og da telefon-kommunikation var ved at være af stor samfundsmæssig betydning, besluttede man i 1897 i Rigsdagen, at telefoni var et statsligt anliggende, som staten havde eneret på. Denne eneret blev så brugt til at give koncession til større private regionale selskaber. I år 1900 var der således 11 koncessionerede selskaber, i 1922 kun 7, og i 1947 kun 3, nemlig:

1. KTAS: Københavns Telefonselskab A/S, som dækkede Sjælland og de fleste tilknyttede øer incl. Bornholm.
2. FKT: Fyns Kommunale Telefonselskab A/S, som dækkede Fyn og dertilhørende øer.
3. JTAS: Jydsk Telefon Aktieselskab, som dækkede Jylland fra før genforeningen i 1920.

¹ Kilder: 'De gamle telefoncentraler i Østjydske Distrikt', af Paul H. Sørensen, Jydsk Telefon Wikipedia, Avisudklip og billeder fra Hørning og Veng Lokalarkiver

P&T, Post og Telegrafvæsenet, som jo var statslig, tog sig selv af Sønderjylland efter genforeningen, samt Mon.

Denne ordning bestod indtil Folketinget i 1990 blev enige om at skabe et landsdækkende teleselskab: et konkurrencedygtigt selskab overfor de fremtidige udfordringer og udenlandske teleselskaber.

Det med luftledninger var fælles for både telegrafene og telefonen, og da telefonen blev mere en ting, man havde i firmaet eller hjemmet, skulle der rigtig mange tråde i telefonpælene til for at få det til at nå sammen. Det var nødvendigt at oprette centraler, hvor telefontrådene fra kunderne endte, og hvor 'telefonisten' så kunne koble forbindelsen til modtageren, hvis det var indenfor samme central, opkaldet gjaldt. Ellers skulle der kobles op på en mellemcentral forbindelse, hvor der sad en telefonist i den anden ende og lavede den fornødne viderekobling mod modtageren af opkaldet og holdt styr på længden af samtalen for afregningen. Ved længere afstande kunne det således blive ret mange viderekoblinger for at få en samtale igennem.

Efterhånden blev teknikken videreudviklet, og man kunne automatisere centralerne, så abonnenterne selv kunne dreje det ønskede nummer på telefonen.

En del af de mindre centraler blev så nedlagt, og abonnenterne flyttet til lidt større koncentrationer, hvor teknikken blev opstillet. På den tid begyndte man også at erstatte luftledningerne med kabler, der blev gravet ned i jorden.

De mange mennesker på de manuelt betjente centraler måtte se sig om efter andet arbejde, men de havde jo udfyldt et opstået behov i en periode

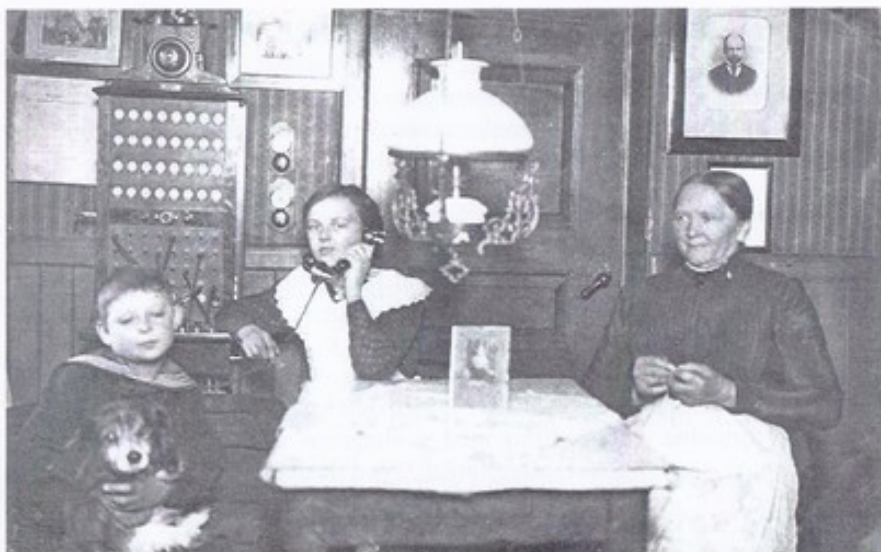
De lokale telefoncentraler

Her følger en oversigt over lokalcentralerne i den tidligere Hørning Kommune og deres historie kort. De ligger i det område, hvor daværende Jydsk Telefon A/S havde koncessionen på telefoni:

Blegind

Telefoncentralen blev oprettet i 1915 med 15 abonnenter. Der blev indgået kontrakt med Jørgen Pedersen, der var bestyrer for centralen indtil sin død i oktober 1933. Enken, Sørine Nielsine Pedersen, fortsatte som bestyrer. Fra 1. oktober 1938 overgik stillingen til en søn, Arnold Pedersen, der ledede centralen, indtil den blev nedlagt 1. oktober 1959. De 35 abonnenter blev overført til Hørning Central.

Blegind Telefoncentral omkring 1920, Sørine Pedersen og børnene, Gerda (født 1904) og Arnold (født 1909), som bestyrede centralen fra 1939 og frem til lukningen i 1950 (B2112)

Edslev

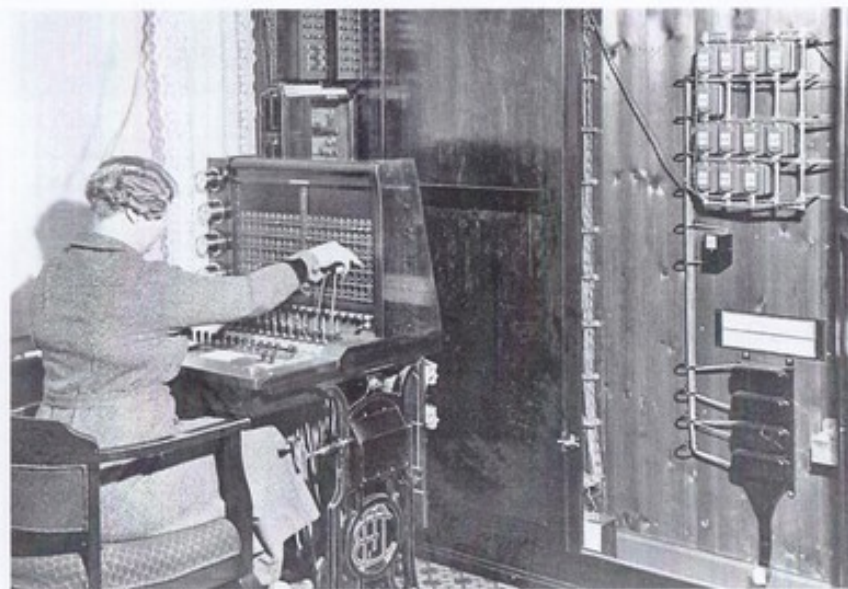
Telefoncentralen blev oprettet i 1915 med 13 abonnenter. Kontrakt indgået 6. februar 1915 med Nicolaj Hald, der var bestyrer indtil sin død 1. februar 1946. Hans enke, Cecilie Hald, overtog stillingen, indtil centralen blev nedlagt 26. august 1949. De 31 abonnenter blev fordelt til centralerne i Harlev, Kolt, Hørning og Ormslev.

Foerlev

Telefoncentralen blev oprettet i 1912 med 11 abonnenter. Første bestyrer var smed Jens Christian Andersen, der efter sin død i 1916 blev efterfulgt af sin hustru, Kirstine Andersen (senere gift Laursen). Fru Laursen døde i 1926, og hendes ægtemand, Anders Mikael Laursen (der giftede sig igen), ledede centralen, indtil hustruen, Olga Helene Laursen, overtog stillingen 1. marts 1930. Fra 1. oktober 1965 blev en datter Margith Petersen, bestyrer indtil 1. maj 1971, hvor ægtemanden, Sigvardt Petersen, overtog stillingen indtil centralen blev nedlagt 26. september 1973. De 119 abonnenter blev fordelt under centralerne Skanderborg, Stjær og Svejstrup.

Hørning

Telefoncentralen oprettet i 1900 med 9 abonnenter. Første kendte bestyrer fra 1905 var landpost N. P. Jensen, der døde i 1923. Fra 1. marts 1923 blev hans søn, Jens Peter Jensen, ansat indtil 1. september 1961, hvorefter hans hustru Martha Jensen overtog stillingen, indtil centralen blev automatiseret 4. juni 1969 med anlægstype ARK 522. Antal abonnenter installeret i 1981: 2400.

*Hørning Telefoncentral – Bestyrer Martha Jensen, ca. 1935 (B460)
– Øverst Hørnings ældste telefonapparat (B2684)*

Jeksen

Telefoncentralen blev oprettet i 1916 med 14 abonnenter. Kontrakt indgået 19. maj 1916 med Peder Jensen, der efter sin død blev efterfulgt af hans hustru, Kirstine Jensen. 1. april 1938 overtog svigerdatter Agnes Jensen stillingen, indtil centralen blev nedlagt 1. maj 1959. De 59 abonnenter blev fordelt på centralerne i Stilling, Stjær og Hørning.

Mesing

Telefoncentral (Foerlev Møllevvej 14) oprettet i 1913 med 11 abonnenter. Kontrakt blev indgået 4. april 1913 med Anine Iversen, der efter sin død i 1944 blev efterfulgt af sin datter, Signe Margrethe Iversen. Fra 1. november 1944 overtog en svigerinde, (Karla) Edith Iversen stillingen, indtil centralen blev automatiseret 28. juni 1972. De 63 abonnenter blev flyttet til Stilling Central, og fik nummer 5717 foran deres gamle tocifrede telefonnummer.

Edith Iversen passer Mesing Telefoncentral umiddelbart før den blev nedlagt i 1972

Nørre Vissing.

Telefoncentralen, der lå Låsbyvej 155, blev oprettet i 1914 med 19 abonnenter. Der blev lavet kontrakt 20. marts 1914 med skrædder Poul Hansen, der efter sin død i 1928 blev efterfulgt af hans hustru, Anine Sorine Hansen. 1. februar 1947 overtog en svigerdatter, Kirstine Hansen, stillingen, indtil centralen blev nedlagt 9. september 1971. 82 abonnenter blev indført under Galten Central.

Kirstine Hansen, den dag da centralen i Nr. Vissing blev nedlagt i 1971.

Og nutildags har telefoni udviklet sig til bredbånd, mobiltelefoner, Skype, GPS, så man kan stort set alt på en mobiltelefon. Udviklingen er løbet hurtigt siden den første automatisering, og nu er en stor del af kommunikationen helt trådløs.

Kontrolassistenten fortæller ...

Af Mikael Jeppesen, Hørning (tidligere Jeksen)

Et meget udfarende job, der for længst er bortrationaliseret, er kontrolassistentens. Hans arbejde er nu flyttet til sterile laboratorier i mælkecentralerne. Men Mikael kan endnu huske, hvordan det var, dengang han kom rundt på gårdene. Så her er hans fortælling, der starter med lidt historie.

Den første kontrolforening blev startet i Vejen i 1894. Kontrolforeningerne hænger sammen med andelsmejerierne. Antallet af kontrolforeninger steg hurtigt i århundredets begyndelse og nåede sit højdepunkt i 1938-40, hvor der blev registreret 1817 kontrolforeninger. I 1994, på 100 års dagen for oprettelsen af den første forening, er man nede på 60 foreninger. Koantallet pr. besætning er undergået en drastisk forandring i de seneste 40 år, fra 11 køer pr. besætning til nu 511.

Det var i mangfoldige år et endog yderst agtværdigt job at være kontrolassistent. En munter historie vil vide, at rangfølgen i sognet var: præst, degn, kontrolassistent og bytyr. I hver landsby med respekt for sig selv var der et fællesskab om en tyr i tiden indtil trediverne.

Min tid som kontrolassistent.

Det har altid ligget i luften, at jeg ville være kontrolassistent. I mit hjem har vi altid fået kontrolleret mælken. Kontrolassistenten boede ikke hos os, vi tog selv prøverne og afleverede dem hos vores nabo, hvor kontrolassistenten var på besøg.

Så efter min soldatertid tog jeg på Malling Landbrugsskole, og efter den almindelige landbrugsuddannelse tog jeg april måned med, hvor det udelukkende var uddannelse til kontrolassistent, der var på skemaet.

Jeg vidste, at der skulle ansættes en ny kontrolassistent i kontrolforeningen Adslev-Jeksen-Mesing; den stilling søgte jeg og blev ansat fra november 1956. De første to år havde jeg ikke fast bopæl, men var ansat på den måde, at jeg skulle have kost og logi på den gård eller ejendom, hvor jeg skulle være til stede ved aften- og morgenmalkningen og veje hver enkelt kos mælk og udtage prøve af mælken til fedtbestemmelse.

Jeg var også engang udsat for, at der kom en barselskone med et lille glas, hvori der var modermælk. Hun ville vide, hvilken fedtprocent mælken havde. Den var 4,8 %.

Det var en fast rutine, at mit habengut blev bragt fra medlem til medlem. Det var en advisering om, at nu kom kontrollen til frokost eller middag og skulle være der det næste døgn. Der skulle redes op, det kunne være i et

værelse, hvor der ikke havde været nogen siden kontrollen sidst havde været der. Det kunne være lidt koldt at komme i sådan en seng, og et tæppe til at lægge i sengen var nødvendigt. Mange steder skulle jeg sove i dagligstuen på en chaiselong eller divan. Der var varmt og røgfult efter aftenens kortspil, som jo hørte til, når kontrollen var der.

Hårby mejeri.

Omkring 1960 overgik Hårby mejeri fra andelsmejeri til privatmejeri. Jeg blev forespurgt, om jeg ville være den neutrale person, der sammen med mejeribestyrelsen kunne forestå fedtbestemmelsen af leverandørernes mælk en gang om ugen. Den opgave påtog jeg mig. Det gav anledning til, at jeg kunne flytte mit lille laboratorium ind på mejeriet. Der var jeg til mejeriet blev nedlagt i 1970.

Foreningen var på 35-40 besætninger, der fordelte sig således, at der var en 5-6 besætninger med over 20 malkekøer, der skulle kontrolleres hver gang. Så var der ligeledes besætninger på 3-5 køer, hvor man selv udtog prøverne og leverede dem hen til naboen, hvor kontrollen var. De øvrige besætninger blev kontrolleret hver anden gang. Kontrolåret gik fra oktober til oktober og svarede til mejeriernes regnskabsår. Kontrolassistenten skulle hvert år komme 13 gange rundt til medlemmerne.

Udstyret.

Kontrolassistentens udstyr var en kontrolkasse; det var et mindre laboratorium. I kassen var der kolbe med gerbersyre og en mindre kolbe med amylalkohol, diverse pipetter. Der var også en ramme med butyrimeterglas, desuden indeholdt kassen en centrifuge. Foruden kontrolassistentens udstyr var der også 2-3 cylinderformede spande med et rør med en hane, hvor prøven blev taget. Desuden var der 4-5 kasser med prøveudtagningsglas i forskellige størrelser. Kontrollen vidste, hvor mange der skulle over til den nabo, der selv skulle tage prøver.

Til hver spand hørte en bismervægt. Der går historier om, at når kontrollen kom, skulle babyen vejes. Det var før, der kom sygeplejersker ud i landdistrikterne.

Der skulle tages prøver af såvel aften- som morgenmalkninger. Når morgenmalkningen og morgenkaffen var overstået, og naboen var kommet med sine prøver, skulle kontrollen til at gerberere. Navnet er opstået efter den videnskabsmand, der opfandt det enkle, sikre og først og fremmest transportable udstyr til fedtbestemmelse af mælk.

Til det var der specielle glas (butyrimeter) med en lille kolbe og med en talskala på en søjle, der viste fedtprocenten. I glasset kom der 10 ml gerbersyre (ren svovlsyre), 11 ml mælk og 1 ml amylalkohol. Derefter bliver de til-

proppet og omrystet sammen med hele butyrimeterkassen. Svovlsyren opløser proteinerne, fedtet bliver frigjort og smelter pga. varmeudviklingen og lægger sig efter en kort centrifugering ovenpå saltsyren, så fedtprocenten kan aflæses på skalaen i butyrimetret, der var sat i et vandbad ved 37 grader.

Billederne er fra www.landbrugsinfo/kvaeg/tydelseskontrol/

Så skulle materialet rengøres, før det var klar til at blive kørt hen til det næste sted, der skulle have kontrolbesøg i det næste døgn.

Kontrollen havde andre ting, han skulle have udført, inden han kunne sige farvel og tak for den gang. Staldtavlerne over hver ko skulle føres a jour med nye tal med den mælk og fedtprocent, som koen havde ydet i det pågældende døgn. Nyfødte kalve skulle oremærkes med moderens nummer, og der var måske nogle kalve, der skulle afhornes. Dengang måtte kontrollen godt foretage det indgreb. I dag er der indført et nyt nummersystem, og afhorning foretages af dyrlægen, og der skal lokalbedøves.

I min tid som kontrolassistent blev momsens indført. Det var jo noget fremmed for mange mindre ejendomme, så jeg blev spurgt, om det var noget, jeg kunne hjælpe dem med, når jeg kom rundt?? Det påtog jeg mig efter et kursus i foring af det grønne momshæfte, som så blev grundlag for, at skattevæsenet kunne bruge tallene i momshæftet til en indirekte opgørelse over indkomsten. Der var også flere ejendomme, der blev bogføringspligtige på grund af ejendommens størrelse og værdi.

Omkring 1960 tog jeg et brevkursus i bogføring og begyndte at avertere om at hjælpe med at få landmændenes selvangivelser udarbejdet. Det bevirkede også, at der var flere, der forespurgte, om jeg kunne udarbejde et skatte-regnskab, hvilket var årsagen til, at jeg opsagde mit job som kontrolassistent i november 1973 efter 17 år.

Frysehuse

Af Erna Bachmann, Hårby

Frysehusene, der rundt om i hele landet blev bygget fra sidst i 1940'erne til engang i 50'erne, afløste saltkarrene og henkogningsglassene. Med nedfrysningsteknologien kunne husmoderen året rundt servere frisk kød fra den hjemmeslagtede gris eller kvarte ko, og friske grøntsager og bærhosten kunne gemmes uden først at skulle henkoges. Kvinderne kom ud på arbejdsmarkedet og blev efterhånden aflastet i husholdningen med mere moderne hjælpemidler, herunder frysning.

Når landsbyboerne startede et frysehus, tog man først ud med tegningslister for at hverve andelshavere, hvis underskrifter var bindende. Derefter kom så arbejdet med at købe grund, skaffe byggetilladelse og indhente tilbud på bygning og køleanlæg. Når man tegnede sig for en andel, var man personligt økonomisk forpligtet. Kunne andre ikke betale, måtte de øvrige udrede afdrag og renter. En solidarisk hæftelse.

Foreningernes formål var *"at nedfryse og opbevare Levnedsmidler og hvad der staar i Forbindelse hermed, på den for Andelshaverne mest fordelagtige Maade"*.

Der var bestemte regler for benyttelsen af huset. Nogle steder var der en frysehuspasser, som åbnede bestemte dage og tidspunkter, hvor andelshaverne kunne hente og levere deres pakker, andre steder havde hver andelshaver en nøgle og kunne låse sig ind, når det passede dem.

Der var også bestemte regler for, hvordan kød og bær skulle pakkes ind. Plastikposer fandtes ikke, så kød skulle pakkes ind, så der ikke løb kødsaft ud over andre varer. Frostopapir - en slags vokspapir - var obligatorisk, udenom dette brun papir med snor og til sidst en mærkat, der angav indholdet.

Frysehusenes tid blev kort. Dybfryserens indtog i husholdningerne har for længst lukket alle frysehuse i vores område, men bygningerne står enkelte steder, dog uden kølefaciliteter.

Mesing

Frysehuset i Mesing har sin helt egen historie.

Mesing fryser fortsat – sådan lød overskriften i Aarhus Stiftstidende den 5. september 2001. Artiklen var i anledning af frysehusets 50-års fødselsdag, og man konkluderede, at det havde mange år endnu at leve i. *"Frysehuset er det billigste. Man kan ikke drive en stor kumrefryser for de årlige 450 kr., en box koster hernede. Og så er det hyggeligt med fællesskabet om det gamle hus"* udtalte Poul Jørgensen, der var formand i jubilæumsåret.

Næste kapitel i frysehusets historie skrives i UgeBladet den 7. februar 2007 med overskriften:

Mesing fryser alligevel videre.

Det fremgår af artiklen, at frysehusets tid var udløbet, men at det blev reddet lige på målstregen, idet en kreds af borgere med Peter Carlsen i spidsen købte det lille røde hus med den blå dør på den 63 m² store grund på Lillegade 5 i Mesing. De hævdede prisen fra 450 kr. årligt til 600 kr. og håbede, at det så kunne løbe rundt. *"Alle var trætte af, at huset skulle lukkes"* siger Peter Carlsen til avisen, *"kun én accepterede ikke prisstigningen. Det er stadig lidt billigere end at have en stor kumrefryser derhjemme, og så slipper man også for at have den stående og fylde op i bryggeret. Så det er ikke kun nostalgi, når vi ikke vil lukke vores frysehus"*.

Men redningen lykkedes ikke, så også Mesing frysehus måtte lukke et par år senere.

Peter Carlsen foran Mesing Frysehus
Udklip fra UgeBladet 7. febr. 2007.
Foto Hanne Pedersen

Jeksen

Jeksen frysehus på Randersvej er fra starten af 1950'erne. Det lukkede omkring 1986-87. I dag bruges huset af beboerforeningen til opbevaring af stole, borde og andet, som bruges til de forskellige arrangementer i byen.

Hårby

Hårby Bygade 22 – 1975. Det lille hus længst til venstre var byens frysehus. Det blev bygget i 1952 på byjord med branddammen som nabo, det nuværende gadekær. Herman Korsgaard var formand, og der var 46 boxe. Det blev nedlagt først i 1970'erne. Det blev i 1975 købt af Carsten og Jenny Bruum, der tog det i brug som garage. I 1976 forlængede de deres oprindelige hus med en tilbygning, så de to huse blev bygget sammen. Oprindeligt var der en dør med matteret rude i gavlen, men på billedet er det allerede taget i brug som garage med en port.

Nr. Vissing

22. februar 1951 er der tinglyst 50 m² på matr.nr. 10p, udstykket fra Skolegade 2. Det fremgår af tinglysningen, at det solgtes 27. november 1970 til privat benyttelse, og det benyttes nu som lager/oplagsplads. Huset opnåede således kun at fungere i 19 år som byens frysehus.

Søballe og Veng

Der har ikke været frysehus i disse to landsbyer. I Søballe kunne man leje en box i Stjær, og i Veng måtte man enten til Hårby eller Nr. Vissing.

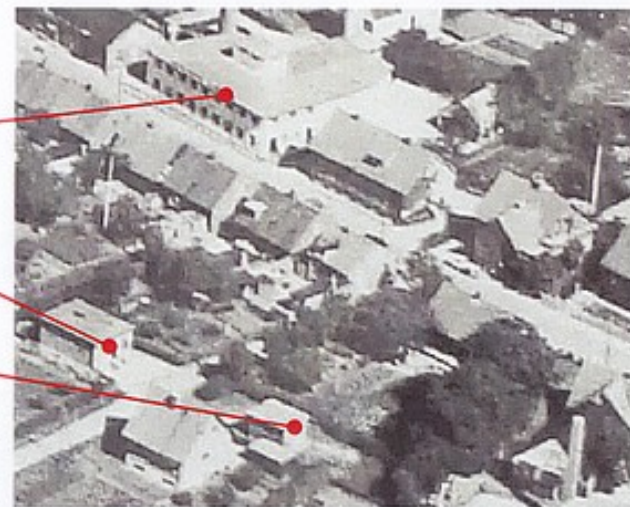
Horning

Foto 1956.

Mejeriet Engesholm på Blegindvej

Blegind-Horning
Andelsfryseri
på Kildevej.

Horning Stationsbys
Vandværk
på Kildevej

I realregisteret kan vi se, at Blegind-Horning Andelsfryseri har købt matr. 3as af R. P. Mikkelsen for 300,00 kr. Tinglyst den 4. august 1948.

Huset findes stadig, men det er svært at fotografere i dag, da der er en høj hæk på den ene side og en parkeret campingvogn på den anden side.

Fryseriet er sikkert startet i 1948, men hvor længe det har været i drift vides ikke.

Blegind

Frysehuset ved Aldrup, benyttedes også af folk i Blegind.. Da fryseriet ophørte omkring 1965-66 blev det til et hobby-autoværksted, der havde åbent aften og weekend. I dag er der ingen aktiviteter i huset

Bjertrup, Adslev og Dørup

Der har så vidt redaktionen ved ikke været frysehus i disse byer. Her var man henvist til at benytte frysehuset i enten Horning eller mejeriet i Stilling, der havde en kapacitet på 300 boxe og var åbent 1-2 timer pr. uge..

Jens Toldstrup

Af Kjeld Nielsen, Høring.

Mange, som ser dette navn, vil nok tænke på besættelsestiden og en kendt frihedskæmper og nedkastningschef. Det er også helt rigtigt, men det er ikke den historie, der kommer her.

Efter krigen startede Jens Toldstrup en kjolefabrik i Århus, og i 1960 flyttede han fabrikken til Høring, hvor han overtog lokalerne efter Høring Tekstilfabrik, og det er perioden fra krigen og til han lukkede i Høring i 1968, vi behandler her.

Først lidt baggrund.

Toldstrup var født i Assens den 30. juni 1915, så han kunne have fyldt 100 år her i 2015. Han navn dengang var Anton Ingerson Jensen, og han fik en realeksamen i 1931, hvorefter han kom ind i toldtaten og blev uddannet der. Efter forskellige tjenestesteder kom han midt i 1930-erne til Skive. Her traf han Aase Ruth Krogsgaard Pedersen, som han blev gift med i 1938. I 1936-37 af-tjente han værnepligt i Livgarden, og i 1939 blev han indkaldt til hærens beredskabsstyrke, hvor han skulle være til 14/4-1940. Han var således i tjeneste, da landet blev besat den 9. april.

Avisbillede fra 1960. Fru Aase og Jens Toldstrup i kontoret på kjolefabrikken på Tværvej i Høring.

"Uden Kamp - Ingen Sejr".

Hvad der skete de næste 5 år har Jens Toldstrup selv beskrevet i en bog fra 1947. Den hedder "Uden Kamp - Ingen Sejr".

I 2011 har Sven Ove Gade udgivet en bog, der hedder "Toldstrup", og her kan man ligeledes læse om de 5 krigsår. Denne bog findes i Høring Lokalarkiv.

Det var selvfølgelig under krigen, at Anton I. Jensen fik brug for et dæknavn, så Jensen fra toldtaten blev til Jens Toldstrup, og det navn valgte han at beholde resten af livet. Og så tilbage til

Kjolefabrikanten og tiden i Høring.

Efter befrielsen i 1945 gik der et stykke tid, før Toldstrup erkendte, at krigen var forbi. Han ville ikke genoptage sit job i toldtaten, men hvad skulle han så? Han kunne se, at landet manglede varer af næsten enhver art, så han blev forretningsmand og skaffede stoffer fra England til systuer o.l. Senere begyndte han, godt hjulpet af sin hustru, Aase, at lave systue i familiens hus i Århus. Her blev pladsen snart for trang, og man flyttede til andre lokaler. Endvidere havde man en del syersker, som sad hjemme og syede. I 1950 var der omkring 100

mennesker beskæftiget, og man havde et bredt sortiment af bluser, forklæder, kjoler mv. Senere begrænsede man sig til kun at sy kjoler, og i 1953 flyttede man til en fabrik i Gebauersgade.

Jens Toldstrup til højre i samtale med driftsleder A. Ørting på kjolefabrikken i Høring

Udvikling

Omkring august 1959 købte Jens Toldstrup den daværende Høring Tekstilfabrik på Tværvej af fabrikant G. C. Mårtensson, der startede fabrikken i 1945 sammen med Alfred Fink. Fink trak sig ud af samarbejdet i 1952. Toldstrup overtog stedet ved årsskiftet, og det skulle bygges noget om, men 15. februar 1960 kunne Toldstrups kjolefabrik starte produktionen i Høring. På det tidspunkt var der ca. 70 ansatte på fabrikken, men det var for at kunne udvide produktionen, at man flyttede til Høring.

Aase og Jens Toldstrups ældste barn, datteren Tove, læste på Kunsthåndværkerskolen i København, og derefter kom hun ind i firmaet for at være med til at skabe nye modeller. Konkurrencen var efterhånden blevet større, og der skulle flere gange om året fremvises nye kreationer for at være med på moden og dermed kunne

Avisbillede fra 1960. Syersker på rad og række i den moderne systue.

sælge sine varer. Også sønnen Ebbe kom ind i firmaet.

Jens Toldstrups 50 års fødselsdag blev fejret på Hørning Kro den 30. juni 1965, og her fik han overrakt en norsk orden, Sankt Olavs medaljen i sølv. Han fik den for sin indsats for norske krigsinvalider, idet 30 af dem hver sommer i de sidste syv år har kunnet komme til Danmark på hans og andre tidligere frihedskæmperes foranledning. Det er helt tydeligt, at han har brugt en del tid på aktiviteter, som har relation til frihedskampen. Avisudklip fra Hørning-årene beretter om foredrag og anden mødeaktivitet, og han har endvidere skrevet en del i tidens løb.

Som tiden gik, indså Toldstrup, at han nok ikke evnede at følge med i den stadige ændring og udvikling, som prægede kjolebranchen. Han mente selv, at han var ved at være for gammel til det. I 1968 var der omkring 50 ansatte i virksomheden, som de sidste tre år havde givet underskud, så Toldstrup valgte at afvikle det hele.

Afvikling

1. august 1968 tiltrådte han en stilling som direktør i et mejeriselskab i Nigeria, så det blev sønnen Ebbe, der kom til at lukke og realisere det hele. Lokalerne blev solgt for en halv million kr. til fabrikant Ejvind Skaaning, som ville bruge stedet til højtaler-produktion (Scan-Speak A/S). Også maskiner og inventar blev solgt, og det endte med, at man kunne forlade stedet uden tab. Avisen kunne også berette, at det lykkedes for de fleste ansatte at finde nyt arbejde.

Udlandsdanskere

Arbejdet i Nigeria varede omkring to år, og derefter var Toldstrup i Danmark et års tid igen. I 1971 flyttede de til Spanien med henblik på at bo permanent der. De flyttede dog hjem til Danmark igen i 1978, da Aase blev alvorligt syg. Hun døde i august 1978 og blev begravet ved Tulstrup kirke nord for Odder. Jens Toldstrup boede derefter i Spanien til 1984, hvorefter han flyttede ind hos sin datter og svigersøn, Tove og Svend Uth, der var forstanderpar på Ask Folkehøjskole. Her boede han til sin død den 20. marts 1991, og han er ligeledes begravet ved Tulstrup kirke, samme sted som Aase, men med hver sin gravsten. På samme gravsted ligger også Toldstrups ældste søster, Anthonanette Jensen (1905 - 1997).

Jens Toldstrups gravsten på Tulstrup kirkegård nord for Odder.

Guldringen og runestenen

Det lyder som en roman af Morten Korch, men nedenstående historie er oplevet og skrevet og fotograferet af Allan Fauriskov, Nr. Vissing, - den lokale metaldetektormand.

I sommeren 2014 fik jeg en henvendelse fra Henrik Børgesen fra Mesing. Han ville gerne vide lidt mere om det der med at gå med metaldetektor. Via Henrik fik jeg adgang til at gå på marken, som ligger ved siden af Mesing Kirke, en mark jeg længe har haft et godt øje til, så da vi kom hen sidst i juli, kunne jeg ikke slet ikke vente, da jeg fandt ud af, at den var høstet. Eller rettere, ved at blive høstet.

Det viste sig, at mejetærskeren toffede rundt derude endnu, men jeg tog mod til mig og begyndte at søge på de høstede arealer. Med et vågent øje til den drabelige mejetærsker.

Det gav en masse fine signaler, som desværre alle var fra smeltede aluminiumsstumper. Der er kort kompost på marken fra en forbrændingsanstalt, som desværre har indeholdt disse metalstykker. Meget generende!

Guldringen

Men bedst som det hele så sortest ud dukkede dagens eneste hæderlige fund op, en fin, blank guldring. Ved første øjekast kunne jeg kun se tallet "585", så jeg antog, at det var tale om en anonym 14K guldring på ca. 2,5 gram fra ca. 1950.

Men da jeg kom hjem, siger Fruen: "Der står noget i den....!" Herefter konfiskerede jeg straks ringen og fremtryllede min største lup. Graveringen inde i ringen lyder: "Asta 24-12-60". Fruen påpegede, at det nok var en forlovelsesdato, idet man jo sjældent holder bryllup juleaften. Dette skulle senere vise sig at være korrekt.

Jeg ringede straks til Henrik, med hvem jeg tidligere på aftenen havde nydt en kold øl, imens vi glædede os over fundet af ringen. Han kontaktede sine lokale forbindelser, og snart stod det klart, at der har arbejdet en Asta og hendes mand Niels på Mesinggård i

en årrække for en del år siden. Begge er forlængst gået på pension.

Men ikke nok med det. Jeg fik udleveret adresse og telefonnummer på ægteparret, som bor i Horning, og som allerede var blevet kontaktet og havde bekræftet, at Niels mistede sin vielsesring tilbage midt i 1960'erne, altså for ca. 50 år siden.

Et par dage senere gik turen så til Horning. Jeg skulle på besøg hos Niels, som i dag (2014) er 79 år gammel, for at levere hans vielsesring tilbage. Det gav en god snak og oven i købet et par flasker god rødvin (en flaske for at finde ringen og en for at køre ringen hjem til Niels, forlod det).

Niels kunne fortælle, at ringen er mistet i forbindelse med, at han hjalp en gris med at fare (fode smågrise) engang midt i 60'erne. Niels havde som vanligt taget ringen af, lagt den ved noget halm, og væk var den. Halm og guld har jo cirka samme farve. Ringen formodes senere at være roget på møddingen, og derfra er den roget med møget ud på marken ved siden af Mesing Kirke, cirka 350 meter fra gården.

Runestenen

Se det var jo en god historie. Men det bliver bedre endnu, for pludselig sagde Niels, at han da nok mente, vi skulle kunne finde noget på den pågældende mark med detektorerne, "for på den mark fandt jeg engang en runesten"!

Der findes cirka 220 runesten i Danmark, og man holdt op med at lave dem for 700 år siden, så den bemærkning fik mig til at spærre øjnene op.

Jeg spurgte så med bævende stemme:

"Oh, en runesten, siger du?"

"Ja", siger Niels. "En sten med sådan nogle tegn, der ikke kunne læses, skrevet i to bånd oven over hinanden".

Og så viste han mig for illustrationens skyld en sten, som er lidt mindre, så jeg vil gætte på at stenen er ca. 20×30 cm stor.

Jeg spurgte så, hvor den runesten er blevet af og fik at vide, at

"Den blev smidt hen i en bunke med marksten".

Niels har senere fortalt en mand fra Skanderborg Museum om runestenen, og han "blev helt grøn i hovedet", men det var ikke lykkedes Niels at finde stenen igen og formentlig heller ikke museumsmanden, for mig bekendt er der ikke registreret noget runestensfund i Mesing.

Allan skriver: *Min datter Christina har tegnet et bud på, hvordan runestenen kunne se ud.*

Teksten lyder "Niels Jensen fandt mig".

Og dog. Når man rister runer undlader man stumme bogstaver, og skriver ikke samme bogstav to gange i træk, så derfor har jeg bedt hende skrive "Nils Jensen fant mig". Så er der også lidt runesprog over det.

En runolog vil sikkert kunne gøre det bedre, men jeg er jo ikke runolog

Jeg sikrede mig en mundtlig beskrivelse af, hvor den pågældende stenbunke lå. På vejen hjem kunne jeg konstatere, at der stadig ligger en stor stenbunke i det pågældende område.

Jeg møder af og til folk, der kan fortælle utrolige historier om pengebunker, der er gået gennem isen, nazister, der havde gravet ædelmetal ned og blev skudt ved grænsen og præster, der gravede kirkesølvet ned under diverse krige. Skatte, der aldrig er fundet, men ligger 300 fod fra kirketårnet, ved den store eg osv. osv. Altid historier, som de pågældende selv tror fuldt og fast på, men som de har læst i en bog eller hørt på anden hånd (fra en mand på Mors, som var somand under krigen, min fars afdøde fætter som blev 97, en norsk somand, der havde sejlet for englænderne osv. osv.).

Men denne historie blev fortalt af manden, der selv fandt stenen, så den har hos mig en helt anden grad af troværdighed.

Nogle dage senere var jeg tilbage på guldrings/runestensmarken, som i mellemtiden var blevet harvet. En tur rundt på en lille firhjulstrækker med Henrik gav os et overblik over de to mulige stenbunker, hvor en runesten kan ligge.

De er altså godt nok store, de stenbunker! Der skal vist mobiliseres en halv snes stærke mandfolk, hvis alle de sten skal flyttes et par meter. Men det skulle vel nok kunne lade sig gøre. På en god dag!

Ting der taler for at runestenen kan genfindes:

Marken, hvor den er fundet, ligger lige ved siden af Mesing Kirke. Stenen havde tegn, der ikke kunne genkendes, med to rækker bånd. Der er tale om en førstehåndsberetning, fra en meget troværdig kilde. Finderen kan rimeligt præcist udpege, hvor den blev lagt for mange år siden

Der er ikke umiddelbart kendskab til nogen nyfundne runesten i Mesing og omegn. Stenbunken findes endnu på samme sted.

Ting der taler imod at runestenen kan genfindes:

Stenen kunne ikke genfindes efter nogen tid (måske flere år), hverken af finderens eller af en person fra Skanderborg Museum. Måske er stenen blevet fjernet, idet der er taget af bunkerne til fx fyld i bunden af en gylletank. Der kan være tale om en nyere sten, fx en vejsten.

Mesing kræver sin runesten tilbage

Mesing har jo tidligere fejret store triumfer med hensyn til at flytte sten. Måske vi skulle starte en "Mesing kræver sin runesten tilbage" kampagne. Det er jo ikke hver dag, der findes en runesten. Mon ikke, der kan mobiliseres en passende eftersøgningsstyrke, på et eller andet tidspunkt. Jeg har selv talt med et par landmænd, der gerne stiller maskiner til rådighed, så længe det ikke er i en af de perioder, hvor der er travlt på markerne.

Vi får se, vi får se. Ellers må jeg jo flytte dem selv!

Konfirmation i 1916.

Konfirmanderne i Veng i 1916 på trappen til præsteboligen. Præsten er Asger Bent Eskesen, der var præst 1911-18. Alle drengene med kasketter, klar til at komme ud at tjene, og pigerne i sorte kjoler – med en enkelt undtagelse – og sorte "kaaber" og hatte. De var nu klar til at komme ud på gårdene som tjenestepiger. Tojet blev brugt som stadstøj de kommende år, for enkeltes vedkommende også som brudekjole. Præstens hustru Anna og deres børn er også med på billedet. Til højre et konfirmationstelegram fra samme tid, 10 x 5,5 cm, med et bibelord og underskrevet af Jens Simonsen og Hustru.

Iflg. Kirkebogen: Villy Vilfred Andersen, København, Jens Jakobsen, Nygaarde, Kristian Thorup Pedersen, Haarby, Johannes Christian Andersen, Haarby, Holger Jensen, Haarby, Jens Severin Sørensen, Nr.V., Søren Jakobsen, Nr. V., Peter Fejer, Nr. V., Rasmus Daniel Fejer, Nr.V., Jens Carl Sørensen, Venge, Alma Kathrine Rasmussen, Venge By, Ane Margrethe Elisabeth Lassen, Haarby, Ingrid Othilia Rasmine Pedersen, Nr.V., Ingrid Marie Mikkelsen, Kaae, Venge Mark, Berthe Petrea Pedersen, Nr.V., Johanne Marie Axelsen, Nr.V., Laura Petrea Andersen, Venge By.

For 100 år siden – 1915

Af Flemming Schreiber Pedersen, Hårby.

Verden

Den store Krig fortsætter; der bruges giftgas, og civile skibe angribes. Tyrkerne overfalder armenerne.

Danmark

Kvinder og tjenestefolk får fulde demokratiske rettigheder. Det konservative Folkeparti stiftes. I 1915 fødes bl.a. digteren, Halfdan Rasmussen og politikeren, Per Hækkerup. Blandt årets døde er forfatteren Thor Lange og komponisten, Otto Malling.

Vores egn

Hårbys folketingsmand, P. Th. Nielsen, er året igennem meget aktiv i sit politiske virke; ingen kan her i 1915 ane, at Nielsen snart er på vej ind i sit sidste leveår.

Udbredelsen af elektriciteten ændrer mange menneskers tilværelse - også i Horning, hvor skolen sidst i februar får elektrisk lys, og i april skriver avisen om elforbereelserne i Mesing.: "Om 1½ a 2 Maaneder menes det, at Arbejdet er saa vidt fremskredet, at ogsaa de Mjesinger kan faa Blus paa Lampen".

Årets Grundlovsfester er naturligvis i høj grad helliget kvindernes nyvundne rettigheder. Midt i glæden over sejren mister Kvindesagen sin forkvinde i Horning - lærer Kristensens kone, som dør i august. Ironisk nok nævner aviserne ikke hendes navn i omtalen af hendes død; selv i døden og efter sin sags sejr er hun stadig bare - sin mands kone. Lærer Kristensens kones navn er - Pedersine Andrea, kaldet Sine. (læs mere om hende på side 10)

I Hårby er årets begivenhed et sensationelt arkæologisk fund af et omkring 5.000 år gammelt elsdyrgevir. Fundet gores i højsommeren under tørvegravning i gårdejer Karl Stabell Jensens mose. "Geviret er af store Dimensioner, 1½ a 2 Alen langt og ca. ½ Alen bredt og med 12-14 Ender", skriver avisen.

En tragisk ulykke hænder i oktober på bakken ved den sydlige indkørsel til Veng. En 11-årig pige fra Veng er på besøg hos bekendte i Hårby; da hun skal hjem, tilbyder en 17-årig ung mand, søn af familien, pigen er på besøg hos, at køre hende til Veng på sin cykel. På bakken kører den unge mand ind i en holdende vogn, og de falder begge af cyklen; pigen kvæstet så hårdt, at hun dør af indre blødninger, før lægen når at komme tilstede. "At Ulykken har bragt stor Sorg i de to Hjem er en Selvfølge", skriver avisen og benytter samtidig lejligheden til at advare mod at tage børn op på cyklen.

Krigsårenes dyrtid betyder, at mange mennesker har svært ved at klare dagen og vejen; mange vil dog gerne hjælpe småkårsfolk; i marts skriver avisen: "I Horning har Hjælpekassen i Forbindelse med Menighedsraadet ladet foretage en Indsamling, og fra i Gaar kunde Smaafolk faa et 8-Pd.s Rugbrød for 50 Øre".

Mejeribestyrelsen i Haarby har fået bevilget støtte til et sommerkursus på Ladelund Mælkeriskole og til studiebesøg hos en række kolleger; det ma ha' virket, for ved bedømmelsen på den lovbevalde smørudstilling i oktober opnår Haarby Mejeri at komme i "bedste Trediedel" af de deltagende mejerier.

Hørning og Veng for 50 år siden - 1965

Af Kjeld Nielsen, Hørning.

Vi har hentet lidt Hørning-stof fra Aarhus Amtstidende i 1965 for at se, hvad der rørte sig dengang. I arkivet i Hørning har vi 6 A-4 sider med stof fra 1965-aviserne. Her er et udpluk:

- Ny bydel i Hørning påbegyndt (**Rosenvænget**). 12 tdr. land skal give plads til 76 rækkehuse og 12 enkelte huse. Det er ingeniørfirmaet Lintrup Nielsen på Nydamsvej, der står bag byggeriet, og her præfabrikeres de huse, som de næste år skal bygges i området. Efter aftale med kommunen skal byggeriet vare flere år, så skole o.l. kan udbygges i takt med det stigende indbyggertal.
- Amtsrådet har godkendt, at kommunen sælger nogle lærerboliger til de nuværende beboere. Det drejer sig om en **tjenestebolig i Hørning, en skole i Adslev, Jeksen og Mesing**.
- **Veng kirke** genåbnet efter et større reparationsarbejde. Kirken har fået oliefyrianslæg og loftet er blevet isoleret. Der er også opsat horeanlæg med teleantenne til hjælp for svaghørende. Udenfor er der bygget et nyt kapel.
- På sognerådsmødet i april blev et andragende om **skolebyggeri** sendt til Undervisningsministeriet. Der blev givet igangsættelsestilladelse til **Andelsbankens byggeri i Hørning**. **Hørning brugsforening** må udvide butik og lager.
- Hørning fortsætter **skolebyggeri**. Skønt det kun er et halvt år siden, at man kunne indvi 8 nye klasselokaler er der nu planer for et byggeri ned mod Engvej, som skal give 16 nye klasselokaler. Hermed prøver kommunen at følge med den befolkningstilvækst, som udbygningen af byen medfører.
- I slutningen af april kan man konstatere, at de første 30 huse i **Rosenvænget** stort set er solgt, og de fleste er til århusianere.
- Fhv. sognerådsformand **Rasmus Andersen**, Skolevej 4, er afgået ved døden, 71 år gammel. Han blev indvalgt i Blegind-Hørning sogneråd i 1926, og i 1930 blev han formand.
- **Veng Brugs** er moderniseret. Man kan nu selv gå rundt og finde varemærker eller man kan blive betjent på gammeldags maner, hvad mange sætter pris på.
- **Andelsbanken** kan i juli tage nybygningen på Stationsvej 3 i brug.
- **Hørning Skole** får indlagt fjernvarme.
- Nyt **biologisk rensningsanlæg** er projekteret for at man kan klare den befolkningstilvækst, der imødeses de næste år.
- **Godset "Sophiendal"**, der har stået tomt i et års tid siden godsejer Jensens død, vil muligvis blive solgt inden for en overskuelig fremtid.
- Den 16. november udkom **Aarhus Amtstidende** for sidste gang, så næste år må vi finde en anden avis at referere fra.

Kilder til 50 og 100 års års begivenhederne er hentet i

Skanderborg Amtstidende

Redaktør: P. H. Nielsen

Skanderborg Amts Avis

Skanderborg Amtstidende

Aarhus Amtstidende

Praktiske oplysninger

Hørning og Veng Lokalarkiver finder du på www.museumskanderborg.dk

Hørning Lokalarkiv, Højboskolen, Toftevej 53a, 8362 Hørning

E-Mail: hoerning@museumskanderborg.dk 8794 2877

Åbningstid: Hver torsdag kl. 9-12 samt efter aftale.

I juli måned er arkivet lukket.

Arkivar: Kjeld Nielsen, Parketten 31, 2.mf., 8362 Hørning 8692 2284

Veng Lokalarkiv, Veng Fællesskole, Søballevej 2, 8660 Skanderborg

E-Mail: veng@museumskanderborg.dk 8794 2247

Åbningstid: hver onsdag kl. 9-12 samt efter aftale

I skolernes ferier er arkivet lukket

Arkivar: Erna Bachmann, Ryvejen 43, Hårby, 8660 Skb. 8652 2806

Støtteforeningen

Formand:

Kjeld Nielsen, Parketten 31, 2.mf., 8362 Hørning 8692 2284

E-mail: ikn@parketten.dk

Kasserer

Karl Otto Frost, Parketten 23, 1.th., 8362 Hørning 8692 1434

E-mail: kokfrost@gmail.com

Øvrige medlemmer

Erna Bachmann, Ryvejen 43, Hårby, 8660 Skanderborg 8652 2806

E-mail: 8660ryvejen43@gmail.com

Henry Mikkelsen, Søvejen 15, Blegind, 8362 Hørning 8692 2109

Stig Johnsson, Engparken 13, 8362 Hørning 5042 4109

Flemming Schreiber Pedersen, Hårby Bygade 15, 8660 Skb. 8652 5810

E-Mail: schreiber.moos@gmail.com

Ester Huusmann, Stabelvej 4, Hårby, 8660 Skanderborg 8695 0281

Suppleanter

Svend Kannegaard Olsen, Højgårdsvej 15, 8362 Hørning 3048 3542

Egil Jørgensen, Hårby Bygade 9D, 8660 Skanderborg 8651 2427

Anna Marie Basse Rasmussen, Damgårdsvej 72, Gram, 8660 Sk. 8657 1414

Vil du være medlem af Støtteforeningen eller har du materiale, som du er i tvivl om kan have interesse for arkiverne, så kontakt en af ovenstående. **Som medlem af Støtteforeningen har du gratis adgang til alle museer og arkiver under Skanderborg Museum.**